

ORKIDÉVANDRING I COLLINDERS FOTSPÅR

Läroverksadjunkten Erik Collinder skrev den fina boken "Medelpads Flora" som utkom 1909. Andra upplagan av Medelpads Flora med Rolf Lidberg och Håkan Lindström som huvudförfattare utkom 2010. Erik Collinder tog familjen med under sommarloven, bosatte sig i olika socknar och noterade de vilda växterna.. En sommar bodde han vid Magdbyn i Ånge. Sedan vandrade han omkring i byarna och inventerade floran. Frun och barnen fick pressa växterna. En dag vandrade Collinder längs stora riksvägen mot Östersund och noterade växtfynd norr om Orråsen. Han skriver i Medelpads Flora om en ständigt flödande källa intill riksvägen vid Orråsen där kalksmet strömmade upp ur marken. Källan finns kvar än idag lite norr om gamla riksvägen som idag är populär pilgrimsled.

När högsommaren var som ljuvligast 23 juli anno 2017 bjöd Medelpads Botaniska Förening och Naturskyddsföreningen Sundsvall-Ånge in till utflykt. Vi var tio blomstervänner som besökte det kalkrika området i nordvästra Borgsjö med Bengt Larsson som kunnig guide. Vi tog av norrut vid Ångevägskälet, passerade vår finaste majvivelokal med över 500 majvivor på försommaren, tog norrut på spikrak skogsväg och kom så in på urgamla riksvägen mot Jämtland som nu är pilgrimsled och där Erik Collinder vandrade kring förra sekelskiftet. Gökblomster växte rikligt i vägkanterna, vi parkerade vid vändplan, vandrade över hygge och passerade gamla myråkrar med diken runt som anlades på Collinders tid kring förra sekelskiftet då tiderna var svåra i trakten och många Borgsjöbor tvingades utvandra till Amerika. Vi kom in på Husmyra i svackan mellan Orråsberget och Husmyråsen där grupper med orkidén brudsporre växte bland björnbrodd, bladvass, slätterblomma, snip och vaniljdoftande fjällskära. Vi såg även orkidén korallrot. Här och var växte även orkidén lappnycklar som varit föremål för mycket diskussion bland orkidékännare. På sidan 515 i Medelpads Flora (2010) skriver Rolf Lidberg om sin syn på lappnycklar, *Dactylorhiza majalis ssp lapponica*. Numera är svenska officiella namnet sumpnycklar även på denna orkidé som blir vanligare inåt fjällvärlden. Häromåret hade MBF bjudit in Michael Hedrén som höll spännande föredrag och gav sin syn på våra ofta knepiga orkidéer. Vi letade förgäves på Husmyra efter källängssyra, en storvuxen ängssyra, se bild i Medelpads Flora sidan 145 från just Husmyra.

Vi tog fikapaus bland glansvide, gräsull och tagelstarr. Det blev livligt fotograferande av blommor och fjärilar medan en ljuv, svalkande sommarvind svepte fram över myren. Kung Karls spira hade ännu inte börjat blomma, flera deltagare ämnade komma tillbaka om fjorton dagar för att kunna bese denna ståtliga växt i full blomning. Tusentals rundsileshår satt på de vackert glänsande rödbruna mosskuddarna. Vi matade några rundsileshår med myggor och bromsar som vi styckat upp i lämpliga munsbitar. Jessica Anderson har lagt ut fin bild av de köttätande monstren på MBF:s facebookside. Bengt visade oss även sydlig roslingkvast, en svamp som färgar bladen av rosling tjustigt rödlilla (fin bild i Ryman-Holmåsens svampbok). I sumpskog runt Husmyran växte lilariska och den tomatröda formen av giftkremla som håller till i våra sumpskogar. Nämnas kan även att flera av oss som deltog i vandringen vid Husmyra var med på liknande vandring för 5-6 år sedan med biologen Maria Lundgren som då inventerade rikkärr åt länsstyrelsen. Inventeringen resulterade dels i att diken lades igen bland annat vid Gideåbergsmyrarna i Ångermanland dels i upptagen myrslätter bland annat vid del av Hallsta Stormyran i Ånge, dels i röjningar på en del rikkärr. Efter myrslätterns upphörande i slutet av 1800-talet så sker idag en naturlig process där många av rikkärren sakta börjar växa igen med björk och tall.

Vi lämnade den urgamla riksvägen och tog oss ut på dagens breda flygraka (långsyna) i Borgsjö, vår finaste vägkantslokal i Medelpad. Massor med brudsporrar liksom 123 skogsklockor, slätterblommor, hårstarr och annat fint prydde norra vägkanten där sommarens fjärilar fladdrade i ljumma sommarvinden. Som avslutning på orkidéresan njöt vi av orkidéerna knottblomster och blodnycklar i vägkanterna vid Råabäcken. Här fanns även rikligt med gökblomster som varit vår följeslagare hela

denna ljuvliga högsommardag. Bengt Larsson fick applåd för suverän guidning och visning av högsommarens alla blommor, fjärilar, trollsländor och annan underbar biologisk mångfald.

Orkidévänner på Husmyra. Foto: Bengt Larsson
Text: Jan-Olof Tedebrand